

บทที่ 9

จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติ

การเริ่มต้นกระบวนการจนถึงการสิ้นสุดของกระบวนการดำเนินการวิจัย นักวิจัยต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมหรือที่เรียกว่าจรรยาบรรณการวิจัย ซึ่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติพื้นฐานสำหรับนักวิจัยให้ดำเนินการวิจัยโดยไม่ทำร้ายหรือทำลายสิ่งใดๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการวิจัย การวิจัยทางการบัญชีในปัจจุบันมีลักษณะการวิจัยที่หลากหลาย อาทิ การวิจัยเชิงประจักษ์โดยการศึกษาความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่นักวิจัยต้องให้ความสำคัญ หรือแม้แต่การวิจัยที่นักวิจัยทางการบัญชีเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวเลขงบการเงินซึ่งมีได้เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต แต่ผลของการวิจัยอาจกระทบกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงบการเงิน ดังนั้นนักวิจัยทางการบัญชีต้องดำเนินการวิจัยอย่างระมัดระวัง บทนี้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับจรรยาบรรณนักวิจัยและจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งนักวิจัยทางการบัญชีควรทราบและยึดถือปฏิบัติ

จรรยาบรรณนักวิจัย

การประชุมครั้งที่ 3/2541 เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2541 โดยคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติได้มีการกำหนดจรรยาบรรณนักวิจัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการประพฤติที่ควรกระทำของนักวิจัยทุกสาขาวิชา ซึ่งข้อกำหนดนี้มีลักษณะเป็นหลักการกว้างๆ เพื่อให้มีความครอบคลุมในทุกสาขาวิชา และมีลักษณะเป็นข้อควรตระหนักมากกว่าจะยึดถือเป็นข้อบังคับ (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2558) จรรยาบรรณนักวิจัย (Ethics researcher) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้การวิจัยสามารถดำเนินการไปได้อย่างเรียบร้อยและไม่สร้างผลกระทบเชิงลบกับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

National Research Council of Thailand (2011) อธิบายจริยธรรมการวิจัย คือ การประมวลหลักปฏิบัติที่ดีของนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้รับการยอมรับว่ามีคุณธรรม

ประพิศ กุลบุตร (2556) กล่าวว่า จรรยาบรรณ หมายถึง ข้อบัญญัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ และแนวทางในการปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ กำหนดขึ้น เพื่อรักษาชื่อเสียงเกียรติคุณด้วยความซื่อสัตย์และเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

อนิวซ์ แก้วจำนงค์ (2556) ระบุว่า จรรยาบรรณ หมายถึง หลักการประพฤติในแต่ละกลุ่มอาชีพ ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

ประตินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเตียน (2557) กล่าวว่า จรรยาบรรณ หมายถึง ข้อกำหนด หรือระเบียบที่ถูกระบุขึ้น เพื่อให้บุคคลปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งข้อกำหนดนี้ต้องสอดคล้องกับสภาพทางด้านสังคม หลักธรรมที่สังคมยึดถือ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

นวลจันทร์ พันธเมธามาตย์ และอภิรักษ์ วงศ์รัตนชัย (2013) ระบุว่า จรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพนึ่งที่ควรปฏิบัติ เพื่อรักษาชื่อเสียงและเกียรติคุณ

อานนท์ จำลองกุล (2016) จริยธรรมการวิจัย คือ ธรรมหรือกฎซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับการค้นคว้า การสอบสวน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบโดยใช้กระบวนการตามหลักการของการวิจัย

อานนท์ จำลองกุล (2016) จรรยาบรรณนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติ หมายถึง หลักเกณฑ์ทั่วไปในการประพฤติที่ควร เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปโดยอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักการทางวิชาการที่เหมาะสม

สรุป จรรยาบรรณนักวิจัย คือ ข้อกำหนดหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติที่ดีของผู้ทำวิจัยตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย โดยต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดี อย่างไรก็ตาม จรรยาบรรณนักวิจัยของประเทศไทย โดยสภาการวิจัยแห่งชาติที่กำหนดขึ้นในปี พ.ศ.2541 นั้น ปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญและนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติพื้นฐาน 9 ประการ (วรางคณา จันทร์คง, 2555) ดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัย เช่น นักวิจัยต้องการข้อความที่นำมาใช้อ้างอิงในรายงานการวิจัย โดยนักวิจัยนำข้อความและชื่อนักวิจัยที่เป็นผู้เรียบเรียงข้อมูลนั้นมาด้วย คือ ผลตอบแทนกับผลการดำเนินงานของบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวก (Buachoom, 2017) เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องชื่อตรงต่อการแสวงหาทุนวิจัยและมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัยและต่อหน่วยงานต้นสังกัด นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณี และข้อตกลงที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุดและเป็นไปตาม

กำหนดเวลาที่มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งระหว่างดำเนินการ เช่น การทำวิจัยมีข้อตกลงตามสัญญา ให้จัดทำวิจัยมีระยะเวลา 1 ปี นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 1 ปี ตามพันธะที่ได้ตกลงกัน

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และมีความรู้ความชำนาญหรือมีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความหรือการสรุปที่ผิดพลาดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่องานวิจัย เช่น นักวิจัยมีความรู้ในสาขาวิชาการบัญชี ควรทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านบัญชีมากกว่าการทำวิจัยด้านการตลาด

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและมีปณิธานที่จะอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น นักวิจัยดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา นักวิจัยต้องคำนึงถึงการจัดการขยะและต้นทุนที่เกิดจากการจัดการขยะซึ่งเป็นผลจากงานวิจัยของตน

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการจนละเลยขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยแก่บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยไม่หลอกลวงหรือบีบบังคับและไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น นักวิจัยลงพื้นที่กลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี นักวิจัยต้องขออนุญาตเก็บข้อมูลกับกลุ่มและนัดหมายกลุ่มเพื่อลงพื้นที่สัมภาษณ์ โดยการลงกลุ่มเพื่อสัมภาษณ์นักวิจัยต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การถ่ายภาพ การถ่ายวิดีโอ รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตนหรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันเป็นเหตุให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย เช่น นักวิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่ม ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์คือ สมาชิกกลุ่มขาดความรู้ในการจัดทำบัญชี แต่นักวิจัยเพิ่มเติมว่าประธานกลุ่มไม่สนับสนุนให้กลุ่มจัดทำบัญชี ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักวิจัยขาดจริยธรรมอันดี

7. นักวิจัยพึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ นักวิจัยพึงเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริงและไม่ใช้ผลงานวิจัยไปในทางมิชอบ เช่น ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำบัญชีของวิสาหกิจไม่สำเร็จเกิดจากประธานกลุ่มไม่สนับสนุนให้มีการจัดทำบัญชี นักวิจัยนำผลการวิจัยดังกล่าวนี้ไปให้กลุ่มวิสาหกิจอื่นในพื้นที่รับทราบ ซึ่งถือว่านักวิจัยมีพฤติกรรมอันไม่สมควร

8. นักวิจัยพึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น นักวิจัยต้องใจกว้างพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง เช่น การประชุมร่วมกันเพื่อเตรียมพร้อมในการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและรับฟังนักวิจัยอื่นๆ ในทีมวิจัย

9. นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ นักวิจัยควรมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลัง และสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและประโยชน์สุขของสังคม

การวิจัยทางด้านบัญชีซึ่งถือเป็นการวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ นักวิจัยควรมีพื้นฐานทางความคิดเพื่อนำสู่การมีจริยธรรมนักวิจัยต่อไปได้ ซึ่งพื้นฐานทางความคิดประกอบด้วย 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัย (Research) หมายถึง การศึกษาค้นหาความรู้ ความจริง อย่างเป็นระบบ มีแบบแผนและวิธีการในการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่หรือได้แนวทางที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงหรือพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งนักวิจัยต้องทราบว่าการวิจัย คืออะไร เพื่อให้ นักวิจัยสามารถเข้าใจลักษณะของการทำวิจัย โดยความเข้าใจนี้จะทำให้นักวิจัยกำหนดทิศทางการวิจัยได้

2. กระบวนการวิจัย (Research process) หมายถึง กระบวนการในการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นก่อนดำเนินการวิจัย ระหว่างการดำเนินงานวิจัยและหลังการดำเนินการวิจัย จนได้รายงานผลการวิจัย การเผยแพร่ผลงานวิจัยตลอดจนการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3. จรรยาวิชาชีพวิจัย (Research code of conduct) หมายถึง การประมวลพฤติกรรมในการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการปฏิบัติและความมีจริยธรรมในการวิจัย

4. จริยธรรมการวิจัย (Research ethics) หมายถึง การประมวลหลักการประพฤติที่ดีที่นักวิจัยควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีคุณงามความดีและมีศีลธรรม

5. นักวิจัย (Researcher or investigator) หมายถึง ผู้ที่นำความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพมาดำเนินการในการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบแบบแผนตามระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อให้ได้รับคำตอบในเรื่องที่นักวิจัยต้องการ สิ่งสำคัญที่นักวิจัยต้องรับผิดชอบ คือ การออกแบบ และการวางแผนโครงการวิจัย ตลอดจนการดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นได้ผลงานวิจัยออกเผยแพร่สู่สาธารณะ

6. ข้อเสนอโครงการวิจัย (Research proposal or protocol) หมายถึง เอกสารที่นักวิจัยทำขึ้นก่อนที่จะมีการวิจัยเกิดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลว่าจะทำวิจัยเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยอะไร และจะอย่างไรให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปข้อเสนอโครงการวิจัยประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับ กรอบแนวคิดของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามศัพท์ เอกสารอ้างอิง ประวัติของผู้วิจัยและรายละเอียดอื่นที่จำเป็น

7. การประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย (Misconduct) หมายถึง การกระทำผิดหรือการฝ่าฝืน โดยเป็นการขัดต่อหลักความประพฤติอันเหมาะสม ซึ่งนักวิจัยต้องยึดถือปฏิบัติโดยมีรายละเอียด ดังนี้

7.1 การคัดลอกผลงานหรือการแอบอ้างความคิดเห็นของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง หรืออาจจะเป็นการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) หมายถึง การนำความคิดของผู้อื่นที่ได้จัดทำขึ้นมาใช้เสมือนว่าเป็นผลงานของตนเอง โดยไม่มีการอ้างอิงถึงผู้สร้างผลงานนั้นๆ หรือไม่ให้เกียรติเจ้าของผลงาน ปกปิดทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าผลงานนั้นเป็นของตน

7.2 การคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) หมายถึง การนำผลงานของตนเองมาคัดลอกโดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยหรือเกือบเหมือนเดิม โดยไม่มีการอ้างอิงผลงานเดิมของตนทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดและอาจเกิดความสับสนในการอ้างอิงได้

7.3 การปลอมแปลงข้อมูล (Falsification) หมายถึง การบิดเบือนจากความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นโดยการเพิ่มเติม ดัดแปลงหรือตัดทอนข้อความหรืออื่นๆ ในกระบวนการวิจัยรวมทั้งรายงานข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามข้อสรุปที่นักวิจัยต้องการ

7.4 การสร้างข้อมูลเท็จ (Fabrication) หมายถึง การสร้างข้อมูลเท็จซึ่งปรับแต่งให้ข้อมูลผิดไปจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย เป็นการหลีกเลี่ยงในการนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง

8. แนวปฏิบัติของนักวิจัยเกี่ยวกับจรรยาวิชาชีพของนักวิจัย โดยนักวิจัยต้องปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

8.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ อาทิ

8.1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

8.1.2 ให้เกียรติผู้อื่นเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในการวิจัยของตนเอง โดยการอ้างอิงบุคคลผู้เป็นเจ้าของผลงาน

8.1.3 ไม่ระบุชื่อบุคคลหรือหน่วยงานใดโดยไม่ได้รับความยินยอม

8.1.4 ให้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา

8.1.5 ไม่ว่าจ้างให้ผู้อื่นทำวิจัยให้แล้วระบุผลงานเป็นของตนเอง

8.1.6 ไม่สร้างผลงานวิจัยเท็จ โดยไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจริงและไม่วิเคราะห์สรุปผลเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์

8.1.7 ไม่ใส่ชื่อบุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งหวังประโยชน์จากชื่อเสียงหรือการยอมรับของบุคคลนั้น

8.2 ความรับผิดชอบของนักวิจัยในการวิจัย นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบสูงทั้งต่อตนเองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการงานวิจัย อาทิ

8.2.1 นักวิจัยต้องปฏิบัติตามสัญญา หากงานวิจัยมีการนำไปขอทุน

8.2.2 ไม่ละทิ้งการดำเนินการในงานวิจัยหากไม่มีเหตุผลอันสมควร

8.2.3 มีความรับผิดชอบในผลงานวิจัย คำนึงถึงสังคม วิชาชีพและวิชาการ และไม่นำผลงานวิจัยไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง

8.3 การเปิดกว้างทางความคิด ตัวอย่าง เช่น

8.3.1 เปิดใจรับการวิจารณ์ ข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น

8.3.2 การแสดงความคิดเห็นของตนในผลงานวิจัยของผู้อื่นต้องไม่มีอคติ มีมาตรฐานทางวิชาการและไม่ลบหลู่นักวิจัยท่านอื่น

8.4 มีความยุติธรรม เช่น สัดส่วนของผู้วิจัยหากมีการทำวิจัยเป็นทีม ค่าใช้จ่ายในการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องนำมาใช้ในการดำเนินการวิจัยและไม่นำผลการวิจัยที่ทำร่วมกันเป็นทีมไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน

8.5 นักวิจัยต้องทำวิจัยอย่างเต็มศักยภาพ

การทำวิจัยต้องใช้ระยะเวลาานาน ซึ่งจะใช้เวลามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเรื่องที่ทำวิจัยและความสามารถของนักวิจัย อย่างไรก็ตาม นักวิจัยนอกจากจะมีความรู้และความสามารถในการทำวิจัยแล้วนั้นควรทำวิจัยอย่างเต็มศักยภาพ ดังนี้

8.5.1 นักวิจัยต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถรวมทั้งประสบการณ์เกี่ยวกับงานวิจัย

8.5.2 อุทิศตนเวลาในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสำเร็จของงานวิจัย

8.5.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้งานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

8.6 ความเป็นอิสระทางวิชาการ โดยปราศจากอคติในการดำเนินการวิจัย อาทิ

8.6.1 ความเป็นอิสระทางความคิดในการดำเนินการวิจัยเชิงวิชาการเพื่อความ เป็นมาตรฐานทางวิชาการ

8.6.2 ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์อื่นใด ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียความเป็นอิสระ

8.6.3 นำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยอย่างตรงไปตรงมา

8.6.4 ไม่นำผลงานวิจัยไปเผยแพร่โดยการขยายผลเกินจริง

8.7 ความรับผิดชอบที่มีต่อสิ่งที่นักวิจัยนำมาศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ อาทิ

8.7.1 นักวิจัยต้องคำนึงถึงการนำสิ่งมีชีวิตที่นำมาใช้ในการวิจัย เช่น คน สัตว์ ต้องกระทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกเท่านั้น

8.7.2 ต้องดำเนินการวิจัยด้วยความรอบคอบหากในการวิจัยได้นำสิ่งมีชีวิตมาใช้ เพื่อป้องกันการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการวิจัย

8.7.3 นักวิจัยต้องมีมาตรฐานการในการดูแลสิ่งมีชีวิตที่นำมาใช้ในการวิจัย เพื่อป้องกันการระบาดของโรคหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่เกิดจากผลการทดลอง

จรรยาวิชาชีพนักวิจัยเป็นหนึ่งในความคิดพื้นฐานของนักวิจัยทางการบัญชีที่ต้องคำนึงถึง ซึ่งมีความสำคัญในการดำเนินการวิจัย แม้ว่าการวิจัยจะดำเนินการได้สำเร็จ แต่หากขาดความตระหนักถึงจรรยาวิชาชีพนักวิจัยอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น ผู้เข้าร่วมการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญและแหล่งทุน เป็นต้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่นักวิจัยต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาวิชาชีพนักวิจัยทั้งก่อนดำเนินการงานวิจัย ระหว่างการดำเนินการงานวิจัยและ หลังการดำเนินการงานวิจัย

จรรยาวิชาชีพนักวิจัย

การดำเนินการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการวิจัยจนสิ้นสุดกระบวนการวิจัย นักวิจัยต้องใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพในการค้นคว้าอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ โดยขั้นตอนสามารถแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ก่อนการดำเนินการงานวิจัย 2) ระหว่างการดำเนินการงานวิจัย 3)

หลังการดำเนินงานวิจัย ซึ่งนักวิจัยต้องรักษามาตรฐานและจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ก่อนการดำเนินงานวิจัย

ก่อนที่นักวิจัยจะเริ่มต้นดำเนินการวิจัยควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

1.1 การกำหนดหัวข้อการวิจัย ต้องไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้ต้องสามารถเพิ่มองค์ความรู้หรือสร้างประโยชน์ให้สังคมได้ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรฐานการบัญชีในการนำมาประยุกต์ใช้ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะทำให้ทราบผลกระทบและประเมินมาตรฐานการบัญชีนั้นๆ ได้ว่ายังมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

1.2 การวิจัยมีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ ไม่ควรดำเนินการวิจัยโดยมุ่งสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่นหรือนักวิจัยอื่น เช่น นักวิจัยหลีกเลี่ยงการทำวิจัยเกี่ยวกับความล้มเหลวในการจัดทำบัญชีของบริษัท: กรณีศึกษา บริษัท ก จำกัด หรือการทำวิจัยเกี่ยวกับการทุจริตของนักบัญชีในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด: กรณีศึกษา ห้างหุ้นส่วน A จำกัด เป็นต้น

1.3 หากการทำวิจัยมีแหล่งทุนควรศึกษาระเบียบหรือเงื่อนไขในการขอรับทุนก่อนการเขียนเสนอโครงการวิจัย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การทำวิจัยโดยแหล่งทุนให้ระยะเวลาดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 1 ปีงบประมาณ พื้นที่ในการวิจัยคือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และต้องรายงานความก้าวหน้าในการทำวิจัยให้ทราบทุกๆ 6 เดือน ซึ่งนักวิจัยต้องปฏิบัติตาม

1.4 การเขียนโครงการวิจัยต้องสอดคล้องกับความรู้และความถนัดของตนเอง เช่น นักวิจัยมีความถนัดในด้านการบัญชีและการทำแอปพลิเคชัน นักวิจัยต้องสามารถทำแอปพลิเคชันทางการบัญชีได้

1.5 ก่อนการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย ควรทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เช่น การทบทวนวรรณกรรมจากบทความวิจัย บทความวิชาการ ตำราและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย

1.6 การเขียนโครงการวิจัย เมื่อมีการนำข้อมูลอื่นใดจากนักวิชาการหรือนักวิจัยท่านอื่น ต้องเขียนอ้างอิงเจ้าของผลงานนั้นเพื่อเป็นการให้เกียรติ เช่น ผู้ทำบัญชีในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีความใฝ่รู้ มีคุณธรรม มีวินัย มีจรรยาบรรณ จริยธรรม มีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์โดยมุ่งทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ (วาสนา อุปละกุล, 2559)

1.7 ไม่แอบอ้าง สร้างข้อมูลที่เป็นเท็จหรือการปลอมแปลงข้อมูลของผู้อื่น เช่น ข้อความของนักวิจัยท่านอื่น คือ “ปัจจุบันนี้การทุจริตงบการเงินโดยการตกแต่งตัวเลขมี

แนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายต่อผู้ให้บริการเงินจำนวนมาก” นักวิจัยสามารถเรียบเรียงข้อความขึ้นใหม่ได้ แต่ความหมายของข้อความยังเป็นเหมือนเดิม และอ้างอิงเจ้าของผลงาน

1.8 นักวิจัยต้องวางแผนการวิจัยให้เป็นไปตามหลักวิชาการและหลักการวิจัยที่ถูกต้อง

1.9 การวิจัยหากมีความเกี่ยวข้องโดยการนำบุคคลมาใช้ในการวิจัยต้องเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อรับรองความเห็นชอบก่อนการทำการวิจัย

1.10 นักวิจัยต้องได้รับคำยินยอมจากผู้รับการวิจัยและต้องเปิดโอกาสเมื่อผู้รับการวิจัยต้องการถอนตัวออกจากกรวิจัย เช่น การทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ทางการบัญชีผ่านแอปพลิเคชันของกลุ่มอาชีพ A โดยสมาชิกของกลุ่มอาชีพอาจมีผู้สูงอายุและมีข้อจำกัดในการใช้งานแอปพลิเคชัน เช่น สายตา หรือการเคลื่อนไหวทางด้านร่างกายมีน้อยจึงขอถอนตัวจากการวิจัย

1.11 การนำสิ่งมีชีวิตมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย นักวิจัยต้องคำนึงถึงการนำมาใช้โดยให้มีจำนวนน้อยที่สุด

1.12 กรณีที่ต้องนำทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่นมาใช้ในการวิจัย ต้องขออนุญาต และได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

1.13 นักวิจัยกำหนดสถานที่ในการวิจัยให้ชัดเจนโดยเฉพาะการวิจัยที่ต้องใช้สิ่งมีชีวิต

1.14 การระบุช่วงเวลาและระยะเวลาที่ใช้ในการทำวิจัยทั้งหมด

1.15 กรณีการเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนต้องไม่ปิดบังหรืออำพรางวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการวิจัย

1.16 ข้อตกลงในสัญญา นักวิจัยกับผู้ให้แหล่งเงินทุนต้องเข้าใจตรงกัน

2. ระหว่างการดำเนินงานวิจัย

กระบวนการหรือขั้นตอนในระหว่างการทำกรวิจัยเกี่ยวข้องกับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะต้องมีความถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยและตามหลักวิชาการ ซึ่งนักวิจัยต้องมีความระมัดระวังรอบคอบ และต้องตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยมีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

2.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต้องปราศจากอคติ อาทิ นักวิจัยต้องกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ซึ่งต้องสอดคล้องกับประเด็นที่ทำวิจัย เช่น ศึกษาความสำเร็จในการจัดทำบัญชีของกลุ่ม OTOP ซึ่งกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นกลุ่ม OTOP ที่มีการ

จัดทำบัญชีและเป็นທີ່ประจักษ์แล้วว่ามีความสำเร็จจริง โดยไม่เลือกกลุ่มตัวอย่างตามความยากง่ายในการได้มาซึ่งข้อมูลมาเป็นข้อพิจารณา

2.2 ตรวจสอบความสอดคล้องหรือความเหมาะสมระหว่างกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับวัตถุประสงค์และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เช่น ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะความเป็นมืออาชีพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด จังหวัดยะลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะความเป็นมืออาชีพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด จังหวัดยะลา

2.3 การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลต้องใช้เครื่องมือการวิจัยและวิธีการที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและหลักทางวิชาการ เช่น เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ต้องวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ อาจใช้การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.4 นักวิจัยต้องไม่ให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้รับการวิจัย เพื่อให้ผู้รับการวิจัยให้ข้อมูลตามที่นักวิจัยต้องการ

2.5 กระบวนการในการวิจัย เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ การอภิปรายผล การสรุปผลและข้อเสนอแนะต้องปราศจากอคติ เช่น ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการทำบัญชีของพนักงานบัญชีทำให้งานบัญชีเกิดข้อผิดพลาด ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับที่นักวิจัยทบทวนวรรณกรรมและตั้งสมมติฐานไว้ นักวิจัยจึงเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามที่นักวิจัยต้องการ

2.6 นักวิจัยต้องรักษาความลับของผู้รับการวิจัย ยกเว้นผู้รับการวิจัยลงลายมือชื่อยินยอม

2.7 นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการที่ได้รับจากการวิจัยมากกว่าการคำนึงถึงความเมตตาและการป้องกันความเสี่ยงให้สิ่งมีชีวิตที่นำมาวิจัย

2.8 นักวิจัยต้องบันทึกสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการวิจัยอย่างละเอียด เพื่อความโปร่งใสและเพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบหากเกิดการร้องเรียนในภายหลัง

2.9 การดำเนินการวิจัยต้องเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาและต้องมีการรายงานความก้าวหน้าตามที่มีการระบุไว้

2.10 การดำเนินงานวิจัยต้องมีการติดตามและทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2.11 นักวิจัยต้องตรวจสอบผู้ร่วมวิจัยเป็นระยะว่าได้ปฏิบัติตามหลักจรรยา วิชาชีพนักวิจัยหรือไม่ พร้อมแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

2.12 ผลการวิจัยหรือข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปใช้ประโยชน์นอกเหนือจากที่ระบุไว้ ในสัญญาไม่ได้

2.13 นักวิจัยต้องยุติการทำวิจัยทันทีเมื่อพบว่าการทำวิจัยมีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต สังคมและความมั่นคงของชาติอย่างรุนแรง

3. หลังการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย นักวิจัยต้องจัดทำรายงาน ผลการวิจัยและนำไปเผยแพร่สู่สาธารณชนโดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

3.1 จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่มีข้อมูลชัดเจน ไม่เขียนขยายผลการวิจัยเกิน จริง

3.2 ในรายงานการวิจัยไม่นำผลงานผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนและอ้างอิงเจ้าของ ผลงานทุกครั้งเมื่อมีการนำมาใช้

3.3 ระบุลำดับผู้ทำวิจัยตามที่ตกลงกันไว้อย่างสมเหตุสมผล

3.4 นักวิจัยต้องขอบคุณผู้ที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยไว้ในกิตติกรรมประกาศ

3.5 การส่งผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสารต้องมีการประเมินคุณภาพโดย ผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3.6 นักวิจัยไม่ควรส่งผลการวิจัยเรื่องเดียวกันไปตีพิมพ์ในวารสารมากกว่าหนึ่ง แห่ง

3.7 นักวิจัยสามารถส่งผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการ แล้ว ไปให้วารสารวิชาการพิจารณาได้ แต่ต้องแจ้งบรรณาธิการวารสารนั้นๆ ทราบ

3.8 ผลการวิจัยสามารถแบ่งย่อยเพื่อตีพิมพ์ได้ แต่เนื้อหาที่ซ้ำกันต้องไม่เกินร้อยละสิบ โดยไม่ใช้ตารางหรือภาพประกอบเดียวกัน

3.9 การเผยแพร่งานวิจัยต้องครอบคลุมเป้าหมาย เพื่อให้ชุมชนนำผลการวิจัยไป ใช้ประโยชน์ได้ทันที

3.10 นักวิจัยต้องแสดงความรับผิดชอบหากผลการวิจัยมีผลกระทบกับสาธารณะ

3.11 นักวิจัยพบว่ามีบุคคลอื่นนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยการ บิดเบือนข้อมูลให้นักวิจัยรับแก้ไขให้สังคมรับทราบข้อมูลที่ถูกต้องทันที

3.12 มีระบบการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารตามที่แหล่งทุนกำหนดไว้เพื่อความ โปร่งใสในการทำวิจัย

3.13 เมื่อเสร็จสิ้นการวิจัย ครูภัณฑ์ต้องส่งมอบให้หน่วยงานที่ระบุในสัญญา

แนวทางการปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้อื่นและหน่วยงาน

นักวิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งบางครั้งอาจเป็นบุคคลหรือองค์กรขึ้นอยู่กับนักวิจัยมีวัตถุประสงค์และกระบวนการวิจัยอย่างไร โดยบุคคลที่มักเข้ามาเกี่ยวข้องกับงานวิจัย อาทิ ผู้ช่วยนักวิจัย หน่วยงานต้นสังกัดและแหล่งทุนที่นักวิจัยขอเงินทุนเพื่อสนับสนุนในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งนักศึกษาที่นักวิจัยไปเป็นที่ปรึกษา ซึ่งบุคคลดังกล่าว นักวิจัยต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวทางการปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้ช่วยงานวิจัย

1.1 นักวิจัยต้องกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับผู้ช่วยงานวิจัยแต่ละคนให้ชัดเจน รวมทั้งต้องให้ผู้ช่วยนักวิจัยเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้การทำวิจัยได้รับการสนับสนุนให้สามารถดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ

1.2 นักวิจัยต้องสนับสนุนให้ผู้ช่วยงานวิจัยมีความรู้และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำวิจัย เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิผล

1.3 นักวิจัยต้องสร้างบรรยากาศในการทำวิจัยให้กับผู้ช่วยงานวิจัย เช่น สถานที่และอุปกรณ์การวิจัย

1.4 นักวิจัยต้องไม่มอบหมายงานให้ผู้ช่วยนักวิจัยต้องเสี่ยงอันตรายหรือทำลายสุขภาพ

1.5 นักวิจัยทำประกันชีวิตและสุขภาพให้ผู้ช่วยงานวิจัย

1.6 นักวิจัยควรระบุชื่อผู้ช่วยงานวิจัยไว้ในกิตติกรรมประกาศเพื่อแสดงความขอบคุณที่ร่วมกันสร้างผลงานวิจัย

2. แนวทางการปฏิบัติของนักวิจัยที่ปรึกษาของนักศึกษามีดังนี้

2.1 ให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้นักศึกษากล้าคิด กล้าถาม กล้าตัดสินใจและทำการวิจัยอย่างมีเหตุมีผล ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและตามหลักทางวิชาการ

2.2 กำกับดูแลการทำวิจัยของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ช่วยแก้ไขปัญหาและป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น

2.3 ไม่มอบหมายงานที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ

2.4 คำนึงถึงผลประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับโดยรักษาระยะห่างวิชาชีพวิจัยอย่างเคร่งครัด

2.5 ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากการวิจัย ต้องมีการตกลงกันอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรว่าผู้ใดจะมีสิทธิความเป็นเจ้าของ

2.6 ไม่ข่มขู่หรือกดดันนักศึกษาในการตัดสินใจใดๆ และไม่แสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษาอย่างมิชอบ

3. แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อหน่วยงานต้นสังกัด

3.1 นักวิจัยต้องศึกษากฎ ระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัดก่อนการยื่นเสนอโครงการวิจัยต่อแหล่งทุน

3.2 ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดขึ้น เป็นไปตามข้อตกลงกับแหล่งทุน

3.3 ครุภัณฑ์หรือวัสดุที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำวิจัย การโอนย้ายต้องปฏิบัติตามข้อตกลง

3.4 กรณีที่นักวิจัยต้องขยายระยะเวลาในการทำวิจัยหรือมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ต้องแจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ

3.5 บทความหรือรายงานการวิจัยนักวิจัยต้องแสดงความขอบคุณหน่วยงานต้นสังกัดไว้ในกิตติกรรมประกาศ

3.6 นักวิจัยต้องเก็บรักษาข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการวิจัยตามระยะเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

4. แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อแหล่งทุนวิจัยมีดังนี้

4.1 ทำข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและประโยชน์อื่นๆ ที่เกิดจากการวิจัยกับแหล่งทุนให้ชัดเจน

4.2 นักวิจัยต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับแหล่งทุน

4.3 นักวิจัยต้องทำวิจัยตามแผนงาน ต้องรายงานความก้าวหน้าและจัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อแหล่งทุนวิจัย

4.4 กรณีที่นักวิจัยไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการวิจัยต้องแจ้งให้แหล่งทุนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

4.5 การแสดงความขอบคุณต่อแหล่งทุน โดยระบุไว้ในกิตติกรรมประกาศ

การประพจน์ผิดจรรยาวิชาชีพอิจัย

การประพจน์ผิดจรรยาวิชาชีพอิจัย ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควรกระทำของนักวิจัย ซึ่งการประพจน์ผิดจรรยาวิชาชีพอิจัยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การคัดลอกงานของบุคคลอื่น เช่น แนวคิด ถ้อยคำ ข้อความ ภาพเขียนและรูปจำลอง เป็นต้น ไม่ว่านักวิจัยจะนำมาใช้ในงานวิจัยของตนบางส่วนหรือทั้งหมด รวมทั้งนักวิจัยแก้ไข เปลี่ยนแปลงโดยปกปิดข้อความที่เป็นจริงทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด การกระทำนี้ถือได้ว่าไม่มี ความซื่อสัตย์ เป็นการขาดจรรยาที่ดี
2. นักวิจัยคัดลอกผลงานของตนเองเพียงบางส่วนหรือเหมือนกันเกือบทั้งหมด โดยไม่มีการอ้างอิงถึงผลงานเดิมและทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นผลงานใหม่
3. การบิดเบือนข้อมูล การปกปิด แก้ไขข้อความ แก้ไขข้อมูลหรือการกระทำทุกอย่าง ในกระบวนการวิจัยที่ส่งผลให้ผลการวิจัยเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือผิดจากไปความเป็นจริง เช่น การตัดแปลงข้อความ การตัดทอนข้อความ เพื่อให้ข้อสรุปที่เกิดจากการบิดเบือนเป็นไปตาม ความต้องการของนักวิจัย
4. นักวิจัยจงใจสร้างข้อมูลเท็จ หลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง
5. การเปิดเผยข้อมูลของผู้รับการวิจัยโดยไม่ได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ถือว่าขาดจรรยา

จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กำหนดแนวทางจริยธรรมการวิจัยในคน และที่เกี่ยวข้องกับคน ซึ่งอ้างอิงข้อกำหนดระดับสากลเพื่อให้แหล่งทุนต่างๆ นักวิจัยรวมทั้ง คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในสถาบันที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการ ประเมินผลข้อเสนอการวิจัย โดยมุ่งเน้นในการดำเนินการวิจัยด้านจริยธรรมการวิจัยในคนและที่ เกี่ยวข้องกับคนให้มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบและมีรูปแบบที่ได้มาตรฐานเป็นไปใน แนวทางเดียวกัน เพื่อให้ได้รับการยอมรับเกี่ยวกับคุณภาพและความน่าเชื่อถือ (สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2559)

การวิจัยด้านสังคมศาสตร์ รวมทั้งการวิจัยทางการบัญชีมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่มีกฎหมายสำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะแต่ต้องปฏิบัติ โดย ที่ผ่านมามีได้ใช้แนวทางจริยธรรมสากลและของประเทศ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในมนุษย์ อาทิ นักวิจัย สถาบันวิจัยและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย เป็นต้น ซึ่งมีหน้าที่ความ รับผิดชอบในการปกป้องสิทธิ ดูแลความปลอดภัยและความเป็นไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดย ชมรมจริยธรรมการทำวิจัยในคนในประเทศไทย ได้กำหนด “แนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในคน แห่งชาติ” ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 และปรับปรุงในปี พ.ศ. 2550 เป็น “แนวทางจริยธรรมการทำ

วิจัยในคนในประเทศไทย พ.ศ. 2550” เพื่อให้ นักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้เริ่มระบบการรับรองคุณภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสถาบันของประเทศไทย หรือ National ethics committee accreditation system of Thailand (NECAST) เป็นการให้ความเชื่อมั่นกับอาสาสมัครที่เข้าร่วมวิจัยว่าจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย สิทธิและศักดิ์ศรีตลอดระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในมนุษย์เป็นกระบวนการในการศึกษามนุษย์ที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพ และจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เป็นหลักประพหุติปฏิบัติที่นักวิจัยต้องยึดถือ เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี สิทธิ สวัสดิภาพของมนุษย์ให้ความอิสระและความเป็นธรรมแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งจริยธรรมการวิจัยโดยทั่วไปมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2558)

หลักพื้นฐานจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การวิจัยในมนุษย์มีหลักจริยธรรมพื้นฐานที่นักวิจัยควรยึดถือเพื่อให้เกิดการปกป้องผู้เข้าร่วมการวิจัยที่เหมาะสม โดยมีหลักจริยธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. หลักความเคารพในบุคคล (Respect for persons) คือ การเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ อาทิ เคารพในการตัดสินใจของบุคคล เคารพในความเป็นส่วนตัวและการเก็บรักษาความลับของผู้เข้าร่วมการวิจัย เคารพในความอ่อนด้อยและความเปราะบางของมนุษย์

เคารพในการตัดสินใจของบุคคล

การขอความยินยอมโดยบอกกล่าว ซึ่งนักวิจัยต้องขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการวิจัยเริ่มตั้งแต่กระบวนการแรกของการวิจัยและจนกว่าจะสิ้นสุดการวิจัย เช่น ระหว่างการดำเนินการวิจัยนักวิจัยต้องการข้อมูลหรือประเด็นใหม่ต้องขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการวิจัยใหม่ทันที โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) นักวิจัยต้องการให้ข้อมูลรายละเอียดครบถ้วนและไม่ซ่อนเร้น 2) การให้ภาษาเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมการวิจัย และ 3) การเชื่อเชิญให้บุคคลเข้าเป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยไม่ข่มขู่ สำหรับกรณีที่ยกเว้นกระบวนการขอความยินยอมในการวิจัยได้นั้น ต้องเข้าลักษณะสำคัญทั้ง 3 ประการ คือ 1) การวิจัยนั้นดำเนินการยาก 2) มีความเสี่ยงต่ำในการทำวิจัย และ 3) การวิจัยที่ก่อคุณค่าให้กับสังคมที่สำคัญ

เคารพในความเป็นส่วนตัวและการเก็บรักษาความลับของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ความเป็นส่วนตัว คือ สิทธิของบุคคลที่จะอยู่ลำพังโดยปราศจากการแทรกแซงและการละเมิด ซึ่งการทำวิจัยสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความเป็นส่วนตัว คือ การขออนุญาตในการเข้าพบที่เหมาะสม การไม่บันทึกหรือสังเกตพฤติกรรมที่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว อย่าละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต และข้อมูลที่ต้องการในการทำวิจัยเป็นข้อมูลจากระเบียนต้องขออนุญาตเจ้าของข้อมูลก่อน

การรักษาความลับ คือ ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยที่นักวิจัยได้รับมาต้องเก็บรักษาไม่ให้บุคคลอื่นที่ไม่มีสิทธิได้รับรู้ทราบ เพราะอาจเกิดผลกระทบต่อผู้เข้าร่วมวิจัยและกระทบต่อการวิจัยได้ เช่น ข้อมูลการบันทึกเสียงของผู้เข้าร่วมวิจัย เป็นต้น

เคารพในความอ่อนด้อยและความเปราะบางของมนุษย์

ความเปราะบางของบุคคล คือ การที่บุคคลไม่สามารถปกป้องตนเองจากปัจจัยทางกาย ทางจิตใจหรือทางสติปัญญา ปัจจัยรอบข้างที่ทำให้การตัดสินใจขาดความเป็นอิสระ การเกิดขึ้นจากลำดับชั้น เช่น ยศ ตำแหน่ง และการอ่อนด้อยทางสังคม เช่น ระดับการศึกษา เป็นต้น

2. หลักคุณประโยชน์ (Beneficence)

การวิจัยที่เป็นไปตามหลักคุณประโยชน์ ต้องมี 2 หลักการเบื้องต้น คือ 1) ต้องไม่ก่อให้เกิดอันตราย และ 2) ทำให้เกิดประโยชน์ที่เป็นไปได้มากที่สุด และทำให้อันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นเหลือน้อยที่สุด ทั้งนี้ ต้องมีการวิเคราะห์เหตุการณ์อย่างเป็นระบบ เช่น 1) การหาความเสี่ยง 2) การหาประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นได้จากการทำวิจัย และ 3) ประเมินความเสี่ยงและประโยชน์เพื่อหาความสมเหตุสมผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเสี่ยง เป็นโอกาสของเหตุการณ์ที่จะเกิดอันตราย ซึ่งอาจเกิดขึ้นตั้งแต่ระดับความเสี่ยงน้อยไปสู่ระดับความเสี่ยงมาก และมีทั้งความเสี่ยงที่สามารถคาดเดาได้และความเสี่ยงที่ไม่สามารถคาดเดาได้

2.2 ประโยชน์ เป็นสิ่งที่ดีต่อบุคคล ซึ่งอาจเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสุขภาพของผู้เข้าร่วมวิจัย เช่น การบรรเทาอาการเจ็บปวด และประโยชน์โดยอ้อม เช่น การกำหนดนโยบายของภาครัฐบาล

2.3 ประเมินความเสี่ยงและประโยชน์เพื่อหาความสมเหตุสมผล โดยการวิจัยที่มีความเสี่ยงสูงมักจะเกิดขึ้นกับประโยชน์โดยตรงต่อสุขภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งการออกแบบการวิจัย รวมทั้งวิธีการวิจัยจะต้องกระทำโดยรัดกุม และเป็นที่ยอมรับ การประเมินความสมเหตุสมผลต้องตระหนักถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ ความไร้มนุษยธรรม การลดความ

เสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงและประโยชน์ต้องแสดงให้เห็นถึงการขอความยินยอมที่เป็นลายลักษณ์อักษร

3. หลักความยุติธรรม (Justice)

ความยุติธรรม เป็นการกระจายประโยชน์และภาระอย่างเป็นธรรม โดยไม่เลือกบุคคลหรือกลุ่มคนมาแบกรับสิ่งต่างๆ หรือพิจารณาให้เป็นผู้มีส่วนร่วมการวิจัยเพียงเพราะบุคคลนั้นจัดหาได้ง่ายซึ่งมิได้สนใจว่าตอบโจทย์การวิจัยหรือไม่

การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การทำวิจัยทางด้านบัญชีและการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ อาจมีผลกระทบต่อมนุษย์และสัตว์ที่นำมาใช้ทดลอง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยในมนุษย์ โดยมีโครงการมาตรฐานการวิจัยในมนุษย์ขึ้น เพื่อการกำกับดูแลและพัฒนาระบบการรับรองคุณภาพร่วมกับชมรมจริยธรรมการวิจัยในคนในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการวิจัยนักวิจัยต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรม โดยมีการคุ้มครองสิทธิ ศักดิ์ศรีและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วมวิจัย ทั้งนี้ การวิจัยที่ดีต้องเริ่มต้นตั้งแต่การมีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยประจำสถาบันที่มีความรู้ มีความสามารถ ทำหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิ ทำให้เกิดความปลอดภัย มีสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยประจำสถาบันจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและได้รับการรับรองการปฏิบัติงานให้กระบวนการที่พิจารณาเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้สถาบันนั้นๆ มีความปลอดภัยและสร้างผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในสถาบันต่างๆ มากกว่า 200 แห่ง ซึ่งสถาบันใดมีการทำวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์ สถาบันนั้นๆ จำเป็นต้องมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

แนวทางปฏิบัติสำหรับข้อเสนอการวิจัยในมนุษย์

การทำวิจัยในมนุษย์นั้น งานวิจัยนั้นๆ ต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย นักวิจัยจึงจะดำเนินการได้ โดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้มีแนวทางให้นักวิจัยได้ปฏิบัติเพื่อขออนุมัติการทำวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอการวิจัยที่นักวิจัยจะดำเนินการนั้นต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยประจำสถาบัน หากสถาบันนั้นๆ ไม่มีคณะกรรมการดังกล่าว สามารถให้คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันอื่นๆ เป็นผู้พิจารณาหรืออาจนำส่งสำนักงาน

คณะกรรมการกลางเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยควรพิจารณาตามมาตรฐาน (Standard operating procedures: SOSs)

2. นักวิจัยต้องส่งข้อเสนอการวิจัยที่เสนอขอสนับสนุนงบประมาณพร้อมกับใบรับรองการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยที่ได้รับ หรือออกโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบัน ซึ่งใบรับรองจะต้องมีข้อความต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- 2.1 ตราประทับของสถาบัน
- 2.2 หมายเลขข้อเสนอการวิจัยของสำนักงานจริยธรรมหรือของสถาบัน
- 2.3 ชื่อและรหัสโครงการวิจัย
- 2.4 ชื่อผู้วิจัยที่สถาบัน
- 2.5 ชื่อผู้สนับสนุนการวิจัย
- 2.6 เอกสารที่พิจารณา พร้อมระบุฉบับที่ วันที่ ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้
 - 2.6.1 ข้อเสนอโครงการวิจัย
 - 2.6.2 เอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและใบยินยอม
 - 2.6.3 แบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วย
 - 2.6.4 เอกสารอื่นที่ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัย เช่น แผ่นพับ
 - 2.6.5 อัตตประวัติผู้วิจัย และ/หรือผู้วิจัยร่วม
- 2.7 ชื่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบัน
- 2.8 วิธีการพิจารณาอนุมัติว่าโดยวิธีเร่งรัด หรือพิจารณาในที่ประชุม
- 2.9 ข้อความที่แสดงว่าได้พิจารณาด้านจริยธรรมตามหลักการ และแนวทาง

ปฏิบัติสากล

- 2.10 ลายเซ็นผู้อนุมัติ คือประธานคณะกรรมการจริยธรรม
- 2.11 วันที่อนุมัติ
- 2.12 วันที่หมดอายุ
- 2.13 ระบุว่าผู้วิจัยจะเริ่มวิจัยได้ตามวันที่ที่อนุมัติ
- 2.14 กระบวนการหลังอนุมัติ ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
 - 2.14.1 ระบุความถี่ของการรายงานความก้าวหน้าเพื่อการพิจารณาต่อเนื่อง
 - 2.14.2 ผู้วิจัยต้องทำตามโครงการวิจัยและเอกสารที่ได้รับการอนุมัติเท่านั้น การแก้ไขเพิ่มเติมโครงการวิจัย สามารถทำได้ในกรณีเร่งด่วนเพื่อความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมการวิจัย
 - 2.14.3 การเบี่ยงเบน การฝ่าฝืน การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดต้องรายงาน

2.14.4 หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ให้รายงานโดยทันที

สรุป

จรรยาวิชาชีพอัจฉริยะ ประกาศสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เรื่อง จรรยาบรรณนักวิจัย ในการประชุมครั้งที่ 3/2541 เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2541 คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ควรประพฤติของนักวิจัยทุกสาขา ซึ่งมีข้อกำหนดที่สำคัญ คือ นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ ต้องตระหนักถึงพันธกรณีในการทำงานวิจัยตามข้อตกลงที่ทำไว้กับหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานต้นสังกัด ต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาการที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และมีความรู้ ความชำนาญ หรือมีประสบการณ์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัยนักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ ต้องมีอิสระทางความคิด โดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย พึงนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ พึงเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่นนักวิจัย นักวิจัยพึงมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ และต้องปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ซึ่งออกโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และทุกครั้งที่จะดำเนินการวิจัย งานวิจัยนั้นๆ ต้องผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยประจำสถาบันก่อน จึงจะสามารถดำเนินการได้

คำถามท้ายบท

9.1 จรรยาบรรณ คืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อนักวิจัย จงอธิบาย

.....
.....
.....

9.2 แนวปฏิบัติของนักวิจัยเกี่ยวกับจรรยาวิชาชีพของนักวิจัยมีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....

9.3 ขั้นตอนก่อนการดำเนินงานวิจัย ตามหลักจรรยาวิชาชีพในการทำวิจัยมีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....

9.4 ขั้นตอนระหว่างการทำดำเนินงานวิจัย ตามหลักจรรยาวิชาชีพในการทำวิจัยมีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....

9.5 ขั้นตอนหลังการดำเนินงานวิจัย ตามหลักจรรยาวิชาชีพในการทำวิจัยมีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....
.....
.....

9.6 นักวิจัยมีแนวทางการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างไร

.....
.....
.....

9.7 การประพุดติผิดจรรยาวิชาชีพรวิจัย มีอะไรบ้าง จงอธิบาย

.....

.....

.....

9.8 แนวทางปฏิบัติสำหรับข้อเสนอการวิจัยในมนุษย์ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติมีแนวทางอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- นวลจันทร์ พันธุมธามาตย์ และอภิรักษ์ วงศ์รัตนชัย (2013). การศึกษาคดียุทธยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมประเทศไทย. *Naresuan Phayao Journal*, 6(2), 135-145.
- ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเตียน. (2557). จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครต่อการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการเงินที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2558). **คู่มือวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. [online] http://www.sci.ubu.ac.th/assets/document/docs/%20คู่มือ_วิทยานิพนธ์แะะการค้นคว้าอิสระ_%20เริ่มใช้%2018%20มีนาคม_%202558.pdf. [2560, มีนาคม 8].
- ประพิศ กุลบุตร. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วาสนา อุปละกุล. (2559). **ผู้ทำบัญชี คือใคร**. [online] <http://www.satayaraks.com/ผู้ทำบัญชี-คือใคร.html>. [2559, มกราคม 11].
- วรางคณา จันทร์คง. (2555). **จรรยาบรรณนักวิจัย: แนวทางปฏิบัติ**. *จุลสารสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพออนไลน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. (3) [online] https://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/book55_3/research.html. [2016, April 12].
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2555). **จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2558). **คู่มือการประเมินผลข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปี พ.ศ.2558**. [online] http://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2014073113352086.pdf. [2017, May 3].

- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2559). **แนวทางจริยธรรมการทำวิจัยในคนและที่เกี่ยวข้องกับคน** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักงานมาตรฐานการวิจัยในคน กองมาตรฐานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช).
- อนงค์วรรณ อุประดิษฐ์. (2561). ความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดลำปาง. **วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์ประยุกต์**, 11(1), 81-91.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2556). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ = Human resource management** (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อานนท์ จำลองกุล. (2016). จริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัยในคน. **Chula Med J**, 60(3): 247-254.
- Buachoom, W. (2017). Simultaneous relationship between performance and executive compensation of Thai non-financial firms. **Asian Review of Accounting**, 25(3), 404–423.
- National Research Council of Thailand. (2011). **Ethics and professional practice and research**. [online] http://www.ubu.ac.th/web/files_up/08f2014011710032931.pdf [in Thai]. [2016, June 17].